

SvD OPINION

Orimligt att Vattenfall stämmer Tyskland

Vattenfall äger vi tillsammans. Det borde vara det ledande energiföretaget i omställningen till en ekologiskt uthållig energiförsörjning, oavsett var bolaget är verksamt. Men så är det inte i dag. Det är orimligt att Vattenfall stämmer Tyskland för deras beslut att avveckla kärnkraften. Regeringen borde hindra detta och se till att sådana möjligheter för företag att stämma stater inte sprider sig, skriver Jonas Sjöstedt (V).

Prova eSvD
gratis!

[Klicka här](#)

13 november 2014 kl 05:37, uppdaterad: 17 november 2014 kl 12:00

BRÄNNPUNKT | STÄMNINGAR MOT STATER

I avtalen kallas det investeringsskydd, men är ett undergrävande av demokratin.

Jonas Sjöstedt

Tyskland har tagit beslut om att avveckla kärnkraften och satsa på förnybar energi. Det är en omställning som just nu pågår. Olyckan i Fukushima visar på kärnkraftens enorma risker och har haft stor betydelse. Även den nya svenska regeringen har som mål att stegvis avveckla kärnkraften som energikälla. Detta är demokratiska beslut som de folkvalda i våra respektive länder har rätt att besluta om. Det är en

princip som även den som inte håller med i sakfrågan borde kunna

instämna i.

Men det tyska beslutet om att avveckla kärnkraften utmanas av de företag som äger den och gör vinsterna. Bland dem finns Vattenfall som ägs av svenska staten. Vattenfall har nu rest skadeståndskrav mot Tyskland på hela 4,7 miljarder euro, motsvarande 43 miljarder svenska kronor. Det är ett helt orimligt krav. Vänsterpartiet anser att den svenska regeringen bör agera för att Vattenfall ska dra tillbaka skadeståndskravet. Det tyska beslutet om att avveckla kärnkraften måste respekteras. Såväl den tyska som den svenska energipolitiken ska bestämmas demokratiskt, inte genom utpressning och hot om stämning från företag.

Vattenfall har gjort stora felinvesteringar inte bara i kärnkraft utan även i fossilgas och kol. Detta drabbar såväl miljön som de svenska skattebetalarna som äger företaget. Vattenfalls produktion orsakar större utsläpp av växthusgaser än Sverige som nation, något som allvarligt skadar Sveriges trovärdighet i det internationella klimatarbetet. Företagets agerande i samband med kolbrytning i Tyskland har orsakat stora berättigade protester hos den lokala befolkningen. Detsamma gäller hur Vattenfall har skött elnäten i städer som Hamburg och Berlin där debatten har gällt huruvida elnäten ska återgå i offentlig ägo.

Det är tydligt att Vattenfall måste få en ny inriktning. Inga nya investeringar ska ske i fossil energi som kolgruvor och kolkraftverk. En ansvarsfull plan för avveckling av fossilkraften måste tas fram. Istället ska Vattenfalls resurser användas i omställningen till förnybara och hållbara energisystem. För att detta ska bli trovärdigt bör ledningen i Vattenfall bytas ut.

Den här gången är det Vattenfall som stämmer Tyskland, men fallet är inte unikt. Philip Morris stämde Australien när reglerna för cigarettförpackningar ändrades där. Regeländringen skedde av folkhälsoskäl, men den hotade Philip Morris framtida vinster. Ett holländskt försäkringsbolag stämde och vann över Slovakien när landet ville införa regler för vinstintresset i sjukförsäkringen.

Nästa gång kan det vara vi i Sverige som blir stämnda för demokratiska beslut som vi har fattat. Just nu förhandlar EU om två frihandelsavtal med Kanada och USA. Där föreslås ingå rätten för företag att stämna stater som tar demokratiska beslut som minskar företagens framtida vinster. I avtalen kallas det investeringsskydd, men är ett undergrävande av demokratin.

Möjligheten att stämna stater finns redan i en del frihandelsavtal, men utnyttjandet av denna möjlighet har ökat dramatiskt. Antalet fall där företag med hänvisning till investeringsskydd stämmer stater har sedan millennieskiftet nästan femdubblats. Detta enligt FN-organet UNDAC som bevakar utvecklingen. Avtalen ger företag chans till enorma skadestånd och blir ett vapen för att pressa stater till att undvika viss lagstiftning. Utöver dessa jätteföretag är det främst advokater och jurister som är de stora vinnarna på de långa och kostsamma processerna som blir resultatet. Förlorare är miljön, folkhälsan och medborgarnas rätt att demokratiskt välja

vilka lagar och regler som ska gälla.

Vattenfalls krav på skadestånd visar på det orimliga i att internationella avtal ger företag möjlighet att överpröva demokratiska beslut. Regeringen bör stoppa Vattenfalls stämning av Tyskland och motsätta sig att möjligheten att stämna stater sprids. Demokratien måste komma i första rummet.

JONAS SJÖSTEDT

partiledare Vänsterpartiet
